

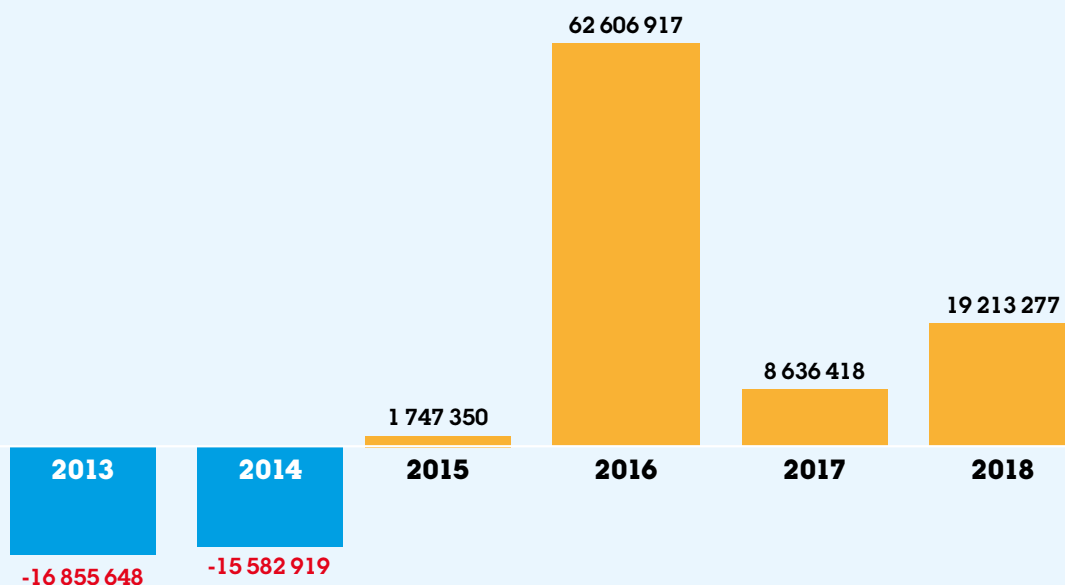
DE GEMEENTEBEGROTINGEN VAN HET DIENSTJAAR 2018

- Sinds 2015 vertonen de resultaten van de gemeenten een herstellende tendens, maar achter het geconsolideerde resultaat van de 19 gemeenten gaan erg verschillende realiteiten schuil, en dit naargelang de gemeenten en naargelang de jaren;
- Het gecumuleerde resultaat, aangevuld met de gewone reserves, is op weg zijn niveau van 2010 terug te vinden;
- De acties die het Gewest ondernomen heeft om de gemeentelijke financiën te ondersteunen lijken hun vruchten af te werpen: de ontvangsten die het meest hebben bijgedragen aan de verbetering van het resultaat de laatste jaren zijn afkomstig van de OV en van overdrachten, hoofdzakelijk van gewestelijke overdrachten;
- Wat de uitgaven betreft, zijn de uitgaven voor het actief personeel, evenals de pensioenuitgaven niet te verlagen, waardoor ze de gemeentelijke financiën verzwaren;
- De verdeling van de ontvangstenposten in het totaal heeft de neiging om te evolueren. De gewestelijke overdrachten, evenals de opcentiemen op de OV, vertegenwoordigen een steeds groter aandeel in de ontvangsten, terwijl het relatieve aandeel van de gemeentelijke fiscaliteit en de ontvangsten uit schulden en investeringen lijken te dalen. De verdeling van de uitgaven daarentegen blijft stabiel.

Evolutie van de resultaten

Resultaat eigen dienstjaar

1 ■ Resultaat van het eigen dienstjaar voor de jaren 2013-2018 (na neutralisatie van het tekort van de ziekenhuizen en van het uitzonderlijke dividend Interfin)

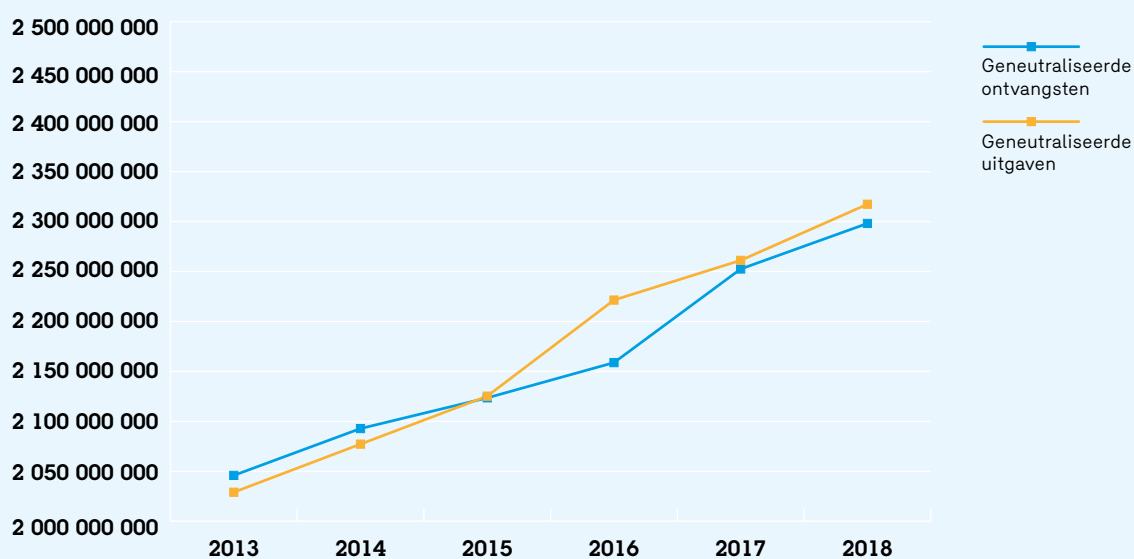

Bron: Gemeenterekeningen 2014-2016; gewijzigde begrotingen 2017; initiële begrotingen 2018

Sinds 2015 vertonen de resultaten van de gemeenten een herstellende tendens. Het ongewone resultaat van meer dan 62 miljoen boni in 2016 is toe te schrijven aan een vertraging in de storting van de ontvangsten van de PB van 2015, die de FOD Financiën laattijdig ingekohierd heeft. Indien we ons baseren op de rekeningen van 2013 tot 2016 en op de begrotingen van 2017 en 2018 kunnen we vaststellen dat de ontvangsten jaarlijks gemiddeld sneller groeien dan de uitgaven (grafiek 2). Er dient gewacht te worden tot alle rekeningen van 2017 ingediend zijn om deze positieve tendens te kunnen bevestigen.

Er moet echter benadrukt worden dat het geconsolideerde resultaat van de 19 gemeenten erg verschillende realiteiten verbergt. Onderstaande tabel geeft het eigen resultaat weer, geneutraliseerd per gemeente en per inwoner en aangezien de resultaten van de rekeningen van 2014 tot 2016 van jaar tot jaar erg schommelen, werden de gemeenten gerangschikt op basis van het gemiddelde van deze drie rekeningen, teneinde ze te vergelijken met de verwachte evolutie in 2017 en 2018.

2 ■ Evolutie van de ontvangsten en uitgaven na neutralisatie van het dividend Interfin en van het tekort van de ziekenhuizen, m.u.v. onderwijs

Bron: Gemeenterekeningen 2014-2016; gewijzigde begrotingen 2017; initiële begrotingen 2018

3 ■ Geneutraliseerd eigen resultaat (zonder dividend Interfin 2017) van de Brusselse gemeenten per inwoner (euro per inwoner).

	Gemiddelde van het geneutraliseerd eigen resultaat per inwoner – de rekeningen 2014-2016	Gewijzigde begroting 2017	Initiële begroting 2018
Schaerbeek/Schaarbeek (onder plan)	112,89	143,86	96,96
Watermael / Watermaal (onder plan)	102,93	49,87	73,85
Wol.St.Pierre/Sint Pieters.Wol	99,50	-0,35	6,56
Auderghem/Oudergem	71,84	3,99	11,56
Etterbeek/Etterbeek (onder plan)	68,56	82,69	3,86
Koekelberg/Koekelberg	61,02	35,76	26,67
Uccle/Ukkel	43,09	42,06	66,04
Ixelles/Elsene	17,21	7,21	5,13
Ganshoren/Ganshoren (onder plan)	16,81	12,24	-14,93
Saint-Gilles/Sint-Gillis (onder plan)	8,27	-41,62	1,09
Bruxelles/Brussel	-2,69	-100,90	-13,59
Anderlecht/Anderlecht (onder plan)	-2,70	9,42	8,43
Jette/Jette (onder plan)	-11,42	-31,00	0,13
Evere/Evere (onder plan)	-32,58	33,07	0,27
Wol.St.Lamb/Sint.Lamb.Wol	-39,19	12,21	22,72
Forest/Vorst	-45,22	-1,26	-33,73
Saint Josse/ Sint-Joost	-51,84	-30,99	1,94
Berchem/Berchem (onder plan)	-63,05	-15,24	-9,51
Molenbeek/Molenbeek (onder plan)	-83,20	-12,96	-3,22
Total-Totaal	13,60	7,25	16,12

Bron: Gemeenterekeningen 2014-2016; gewijzigde begrotingen 2017; initiële begrotingen 2018

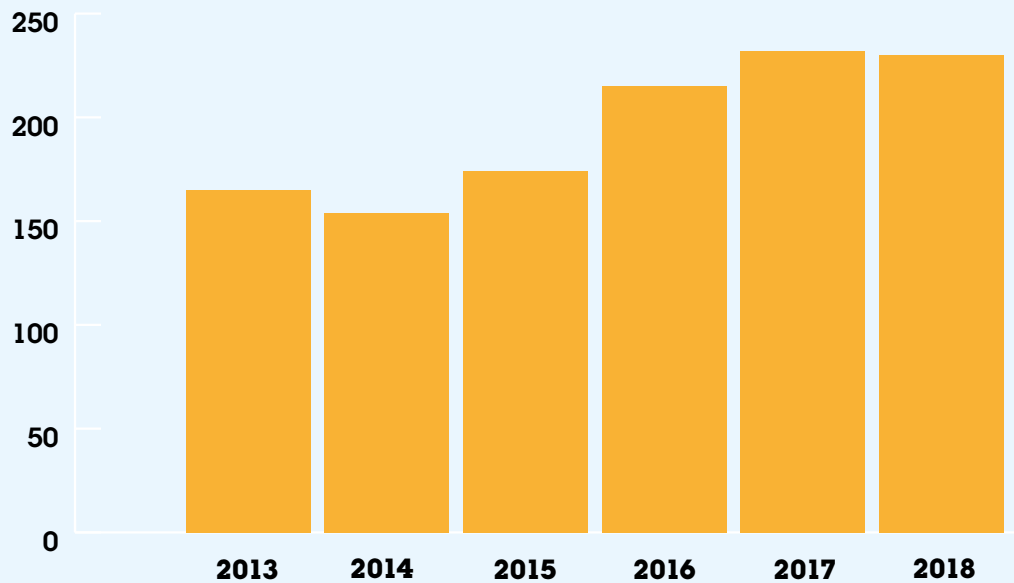
De gemeenten met een positief resultaat tussen 2014 en 2016 zouden de neiging hebben om die tendens voort te zetten, terwijl de gemeenten die “in het rood staan” in 2017 en 2018 nog steeds een tekort zouden vertonen, behalve Sint-Lambrechts-Woluwe en Anderlecht. Evere, Jette en Sint-Joost lijken er weer bovenop te komen, maar hun situatie lijkt ook benarder dan eerst gedacht: deze twee laatsten zouden in 2017 toch een tekort hebben en het verwachte boni voor deze drie gemeenten in 2018 is miniem.

De Stad Brussel heeft in 2016 en 2018 niet te kampen met een groot tekort, maar volgens de ramingen van de laatste begrotingswijziging in 2017, duidt Brussel Stad in 2017 op een sterk dalend resultaat.

Het probleem zou niet te wijten zijn aan de uitgaven, want lijkt de Stad Brussel die uitgaven voor dat jaar immers beter te beheersen dan alle andere gemeenten ; het probleem ligt eerder bij de ontvangsten, die naar verwacht slechts met 1,45% zouden groeien ten opzichte van 2016, tegenover een stijging van 5,2% in de 18 andere gemeenten. De eerste gegevens van de rekening 2017 die we in ons bezit hebben, zijn echter in tegenspraak met deze ramingen en geven een grotendeels positief resultaat voor de Stad Brussel, terwijl de uitgaven nog steeds lager zijn dan voorspeld en de inkomsten aan de andere kant veel hoger.

Gecumuleerd resultaat en gewone reserves

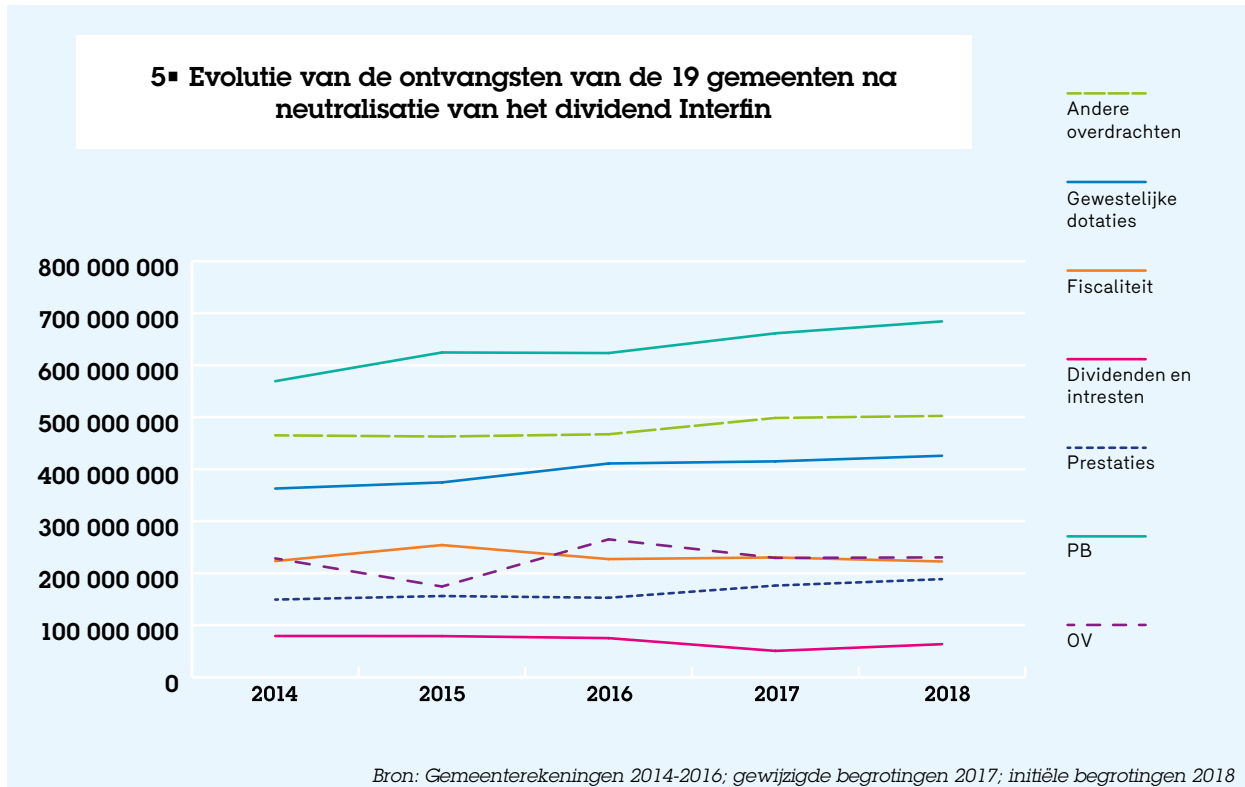
4 ■ Gecumuleerd resultaat van de boekjaren 2013-2018 + gewone reserves (miljoen euro)

Bron: Gemeenterekeningen 2013-2016, aangepaste begrotingen 2017 en initiële begrotingen 2018

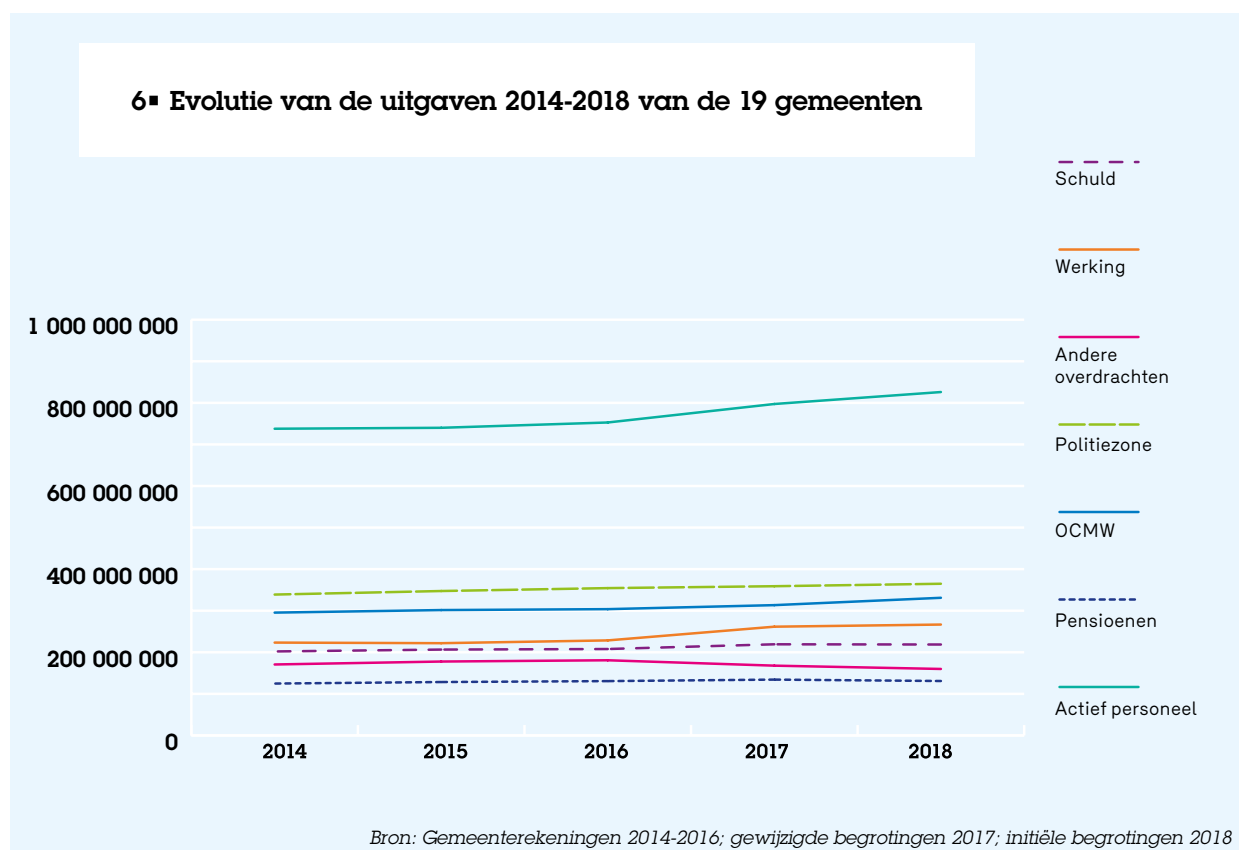
Het gecumuleerde resultaat, aangevuld met de gewone reserves, is op weg zijn niveau van 2010 terug te vinden, aangezien dit ongeveer 221 miljoen euro bedroeg. De acties die het Gewest ondernomen heeft om de gemeentelijke financiën te ondersteunen (bijkomende middelen die ter beschikking werden gesteld via de ADG, verhoging van de tussenkomst voor het Fiscaal Compensatiefonds, steun van het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT)), lijken hun vruchten af te werpen. Om dit te kunnen bevestigen zullen we echter de rekeningen 2017 moeten afwachten en de slagkracht van de Brusselse economie moeten observeren..

Ontvangsten en uitgaven

De ontvangsten die de laatste jaren het meest hebben bijgedragen aan de verbetering van het resultaat zijn afkomstig van de OV en van overdrachten, in hoofdzaak van gewestelijke overdrachten. In het geheel van de genaamde "gewestelijke dotaties", zijn inbegrepen de ADG, de dotatie voor de economische ontwikkeling (Fiscaal Compensatiefonds) en de dotatie art. 46 bis. Tot in 2017 omvatte deze ontvangstenpost ook de dotatie voor de verbetering van de budgettaire toestand van de gemeenten, de dotatie voor het compenseren van de negatieve effecten van de ADG en de dotatie voor de ruimte voor versterkte ontwikkeling van huisvesting. Laatstgenoemden werden gehergroepeerd en het globale bedrag werd verhoogd met een bijkomende gewestelijke financiering. Zo steeg het globale bedrag van deze dotaties van 362,8 miljoen in 2014 naar 386,8 miljoen in 2018 (een stijging van 6,6%). Ook de prestaties kenden een gestage groei.

Wat de (hieronder weergegeven) uitgaven betreft, stelt men vast dat de personeelsuitgaven sterk gestegen zijn, vooral de uitgaven voor het actief personeel. De pensioenuitgaven zijn ook gestegen en zullen naar verwachting de komende jaren nog toenemen. Men kan ook een sterke toename van de werkingsuitgaven vaststellen in de begroting van 2017 en 2018. Deze uitgaven worden doorgaans echter overschat in de begroting. De evolutie van hun aandeel in het totaalbedrag van de uitgaven wordt verderop in de tekst toegelicht.

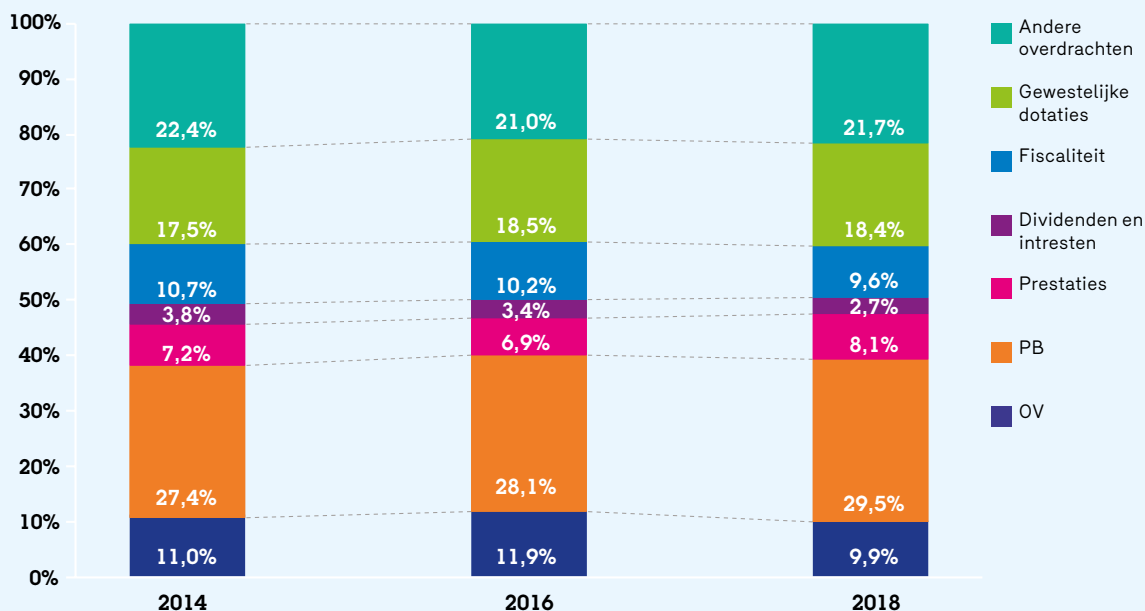
Men stelt ook een stijgende evolutie van de dotaties aan de OCMW's vast en een dalende evolutie van de andere overdrachtsuitgaven (voor cultuur, sport en andere burgerinitiatieven).

Het gemiddelde jaarpercentage van de uitgaven- en ontvangstenposten is hieronder weergegeven: de verdeling van de ontvangsten- en uitgavenposten is tussen 2014 en 2018 gewijzigd wat de ontvangsten betreft, terwijl de structuur van de uitgaven stabiel blijft.

De verdeling van de ontvangsten- en uitgavenposten over het totaal beschouwd verandert voor de ontvangsten, maar blijft stabiel voor de uitgaven.

Over het algemeen vormen de **gewestelijke dotaties** (ADG, dotatie art. 46 bis en economische ontwikkeling) en de **"andere overdrachtsontvangsten"** (federale en gewestelijke subsidies, waaronder de dotatie voor de verbetering van de budgettaire toestand van de gemeenten) **op standvastige wijze 40% van de begroting van de 19 gemeenten** (grafiek 6). Binnen deze overdrachtsontvangsten hebben de toename van de ADG tussen 2014 en 2018, de toename van de dotatie voor de economische ontwikkeling, en de toename met 9% van de dotatie art. 46 bis over dezelfde periode geleid tot een toename van het aandeel van de gewestelijke dotaties ten opzichte van de andere subsidies. Ze hebben evenwel geen invloed gehad op het aandeel van de overdrachten in de globale ontvangsten aangezien de andere overboekingen niet veranderen en naar verwacht licht zullen dalen in 2018.

7▪ Verdeling van de ontvangsten 2014-2018 na neutralisatie van het dividend Interfin

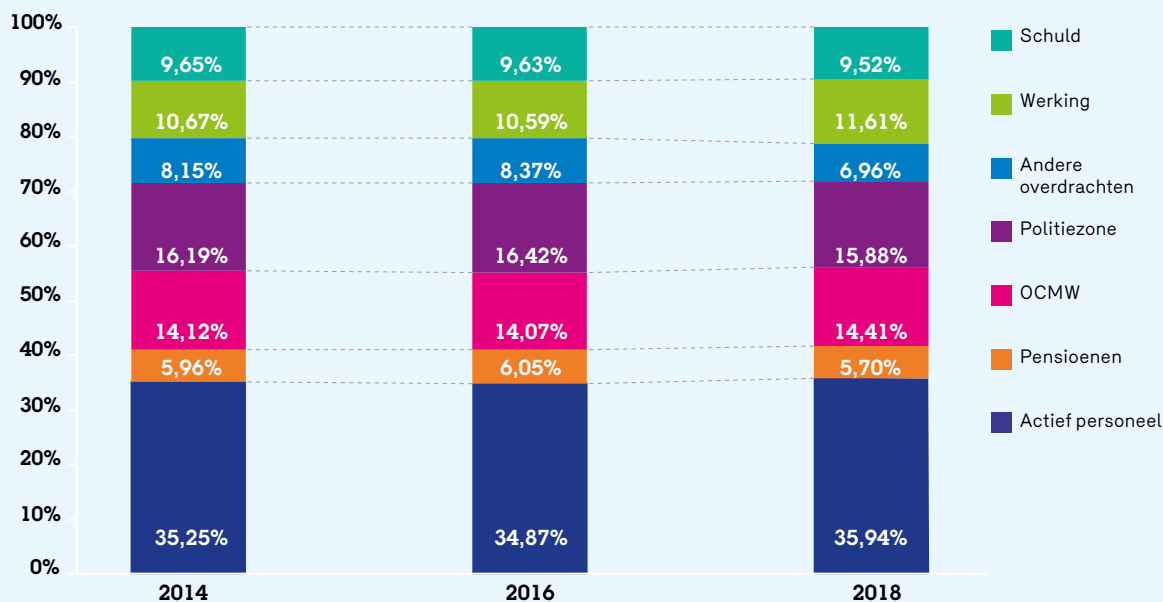

Bron: Gemeenterekeningen en initiële begrotingen 2018

Het aandeel van de OV zou tussen 2014 en 2018 met 2% stijgen, terwijl dat van de personenbelasting zou afnemen. De ontvangsten van de PB zouden sinds 2017 stabiel blijven, op ongeveer 230 miljoen, waardoor hun aandeel in het totaal van de ontvangsten zou dalen met 2% ten opzichte van 2016, dat een uitzonderlijk jaar was door de inning van de ontvangsten van de laattijdige inkoheringen. Ten opzichte van 2014, een jaar waarin de ontvangsten van de PB op het normale niveau lagen, zouden deze ontvangsten echter ook een daling vertonen. Deze laatste prognose zou gestaafd kunnen worden door de laatste ramingen in juni 2018 van het Planbureau, die de stijging van het BBP naar beneden hebben herzien (van 1,8% naar 1,6%), wat wijst op een vertraging van de nationale economie. Anderzijds blijft de werkloosheidsgraad in Brussel dalen volgens de laatste statistieken van Actiris (april 2018), wat een positieve invloed zou kunnen hebben op de ontvangsten van de PB van de gemeenten. Volgens een voorzichtige schatting die de gemeenten gemaakt hebben, zouden de ontvangsten van de PB in 2018 hetzelfde niveau behouden als in 2017.

Het aandeel van de andere belastingen dan de BP en de OV, evenals dat van de ontvangsten van dividenden en intresten zouden volgens de begrotingsramingen blijven dalen.

8 ■ Verdeling van de uitgaven 2014-2018 van de Brusselse gemeenten

Bron : Gemeenterekeningen en initiële begrotingen 2018

Zoals te zien is op bovenstaande grafiek verandert de verdeling van de uitgaven slechts heel weinig van jaar tot jaar. Toch stellen we vast dat er in 2018 een daling wordt verwacht voor de andere overdrachten dan de verplichte overdrachten (OCMW's en politiezones), en een stijging van de werkingsuitgaven. We moeten echter benadrukken dat de werkingskosten heel vaak overschat worden in de begrotingen: zo levert in 2015 en 2016 de vergelijking van de rekening met de laatste begrotingswijziging een uitvoeringspercentage van 90% op.

Hoewel het vaak onder de begrotingsprognoses ligt, wijst de effectieve uitvoering wat betreft de werkingsuitgaven erop dat de gemeenten voorzichtig omspringen met hun middelen: tussen de rekening 2014 en de rekening 2016 verandert het aandeel van de werkingsuitgaven in de totale uitgaven nauwelijks en in absolute termen is er ook geen verschil (in 2015 stelden we zelfs een daling vast). De werkingskosten zonder inflatie hadden na 2013 de neiging om te dalen: in de rekening 2016 bevonden ze zich op hetzelfde niveau als in 2012.

De personeelsuitgaven (zonder de pensioenuitgaven) evolueren tussen 2014 en 2018 gemiddeld met 1,5% per jaar niet geïndexeerd. Het aantal voltijds equivalenten stijgt nog minder snel: in 2016 telden we 16.223,61 VTE's tegenover 15.926 in 2014. Dat komt neer op een stijging van 1,8% op twee jaar tijd. De verhouding contractuelen/statutairen blijft veranderen in het voordeel van de contractuelen. Als in 2005 de statutaire medewerkers nog licht in de meerderheid waren (51,2%) ten opzichte van de contractuelen, is het percentage van de statutairen in 2014 gedaald tot minder dan 40%.

Aangezien we nog niet over alle rekeningen 2017 beschikken, beperken we ons hier voor de investeringen tot een herinnering aan de analyse van het vorige verslag, waarin het volgende te lezen was: "In de periode 2012-2016 bedroeg het gemiddelde uitvoeringspercentage van de investeringsuitgaven van de Brusselse gemeenten 56%." De initiële begroting 2018 bevat een investeringsprogramma van meer dan 600 miljoen euro, wat nog meer is dan de 598 miljoen van de gewijzigde begrotingen 2017, die al te ambitieus bleken in het licht van de realisaties ter waarde van 337,3 miljoen euro in 2016."